

jale učinili su javno dostupnima. Na primjer, u sklopu projekta *Kako smo?* ti se materijali mogu čitati ili preuzimati na stranici <https://kakosi.ffzg.unizg.hr/>, materijali nastali u Poliklinici na stranici <https://www.poliklinika-djeca.hr/category/aktualno/covid-19/> ili pak materijali za studente objavljeni u sklopu projekta *Pandemija i ja* na stranici <https://en.calameo.com/read/0062922297288f2bae783>

Treba dodati i izrazito pozitivna iskustva sudionika projekata *Kako smo?* i *Pandemija i ja*, u kojima su aktivno sudjelovali mnogi studenti. Ovakav oblik društveno korisnog učenja više je nego dobrodošao u promijenjenim uvjetima studiranja.

S druge strane, ostaju mnoga pitanja na koja još nemamo zadovoljavajuće odgovore: kako postići da nalazi istraživanja i preporuke dođu što brže do onih koji ih trebaju i žele čuti? Kako postići da mediji odgovarajuće prenesu informacije? Na primjer, samo je manji broj autora s ovoga simpozija uspio svoje istraživačke spoznaje podijeliti u javnim medijima (npr. <https://www.koronavirus.hr/savjeti>), TV, konferencijama za tisak ili pak utjecati na donošenje odluka oko planiranja i provođenja mjera zaštite, načina obraćanja javnosti i sl. Tako se i u diskusiji tijekom simpozija postavilo pitanje primjerenosti nekih sintagmi u komunikaciji s javnosti, poput trenutnog *novog normalnog*. Poruke koje se šalju uz pomoć medija mogu snažno utjecati na mentalno zdravlje, pa se stoga puno može učiniti dobrom komunikacijom između stručnjaka i onih koji donose odluke vezane uz pandemiju.

Popis radova i sudionika simpozija PSIHCOVID-20:

Znanost u službi građana – Projekt Kako smo? Život u Hrvatskoj u doba korone. COVIDovih-13. Jokić-Begić, N. i suradnici; Odsjek za

psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zdravstveno veleučilište Zagreb

Pandemija i ja – psihološki aspekti krize izazvane pandemijom COVID-19. Bodrožić Selak M., Sturnela P., Vulić-Prtorić A.; Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru

Globalni utjecaj COVID-19 pandemije na psihološko stanje i svakodnevne aktivnosti pojedina s posebnim osvrtom na Hrvatsku i Italiju. Kopilaš V., Brajković L., Gajović S. Hrvatski institut za istraživanje mozga, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

Novo normalno: Kako je COVID-19 promijenio naše živote? Uzelac E., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Čepulić D. B., Flis I., Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb

Neki aspekti mentalnog zdravlja za vrijeme pandemije COVID-19. Galić R., Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Zagreb; Prijatelj K., Roje-Đapčić M., Selak Bagarić E., Raguž A., Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba

Planiranje i provođenje psihologijskih istraživanja u doba COVID-19: prijatnje i prilike. Galić Z., Erceg N. i Ružojčić M.; Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Anita Vulić-Prtorić

doi:10.5559/di.30.2.14

Aleksandar Mihalyi NAPETICE ISKOSA Glazba u doba hi-fia (Teme, mapiranja i konteksti)

Durieux, Zagreb, 2020., 680 str.

Kako vrijeme odmiče, čini se kako nas je COVID-19 sve više udaljio od putovanja, odlazaka na koncerte, druženja s dragim i milim osobama, odnosno, najkraće rečeno, zatvorio nas u četiri zida. Iako stanje

potkraj kolovoza 2020. godine nije nimalo optimistično, ipak u ostanku kod kuće ima i prilično velike pomoći. Riječ je o razmjerno opširnoj publikaciji o glazbi, autora Aleksandra Mihalyia, koju je objavio Durieux iz Zagreba, a čiji je urednik Boris Beck. To je zbirka članaka koje je Mihalyi objavio otprilike u zadnjih dvadesetak godina, u kojim člancima izlaže svoje zavidno poznavanje klasične i suvremene glazbe.

Knjiga se sastoji iz tri dijela i u ovom kratkom tekstu nemoguće je iznijeti sve spoznaje i informacije koje autor nudi svojim čitateljima. Nakon kraćeg uvoda, u kojem Mihalyi objašnjava nastanak i naslov knjige, do str. 243, slijedi opsežno prvo poglavlje pod naslovom *Teme, mapiranja i konteksti*. Tu je 38 priloga vrlo širokoga spektra autorovih interesa – od povezanosti glazbe i mesa, preko male škole suvremene nordijske glazbe do teksta posvećenog razumijevanju suvremene umjetničke prakse. Autor posebnu pozornost posvećuje interpretacijama djela Johanna Sebastian Bacha te tako objašnjava kako *kod Bacha uvijek ostaje prisutan dojam veličine i snage njegovih skladbi bez obzira na to kako ga se interpretira, posebno kod sakralnih kantata, jer se snaga skladbi ovog glazbenog filozofa nalazi već i u njihovom najmanjem tvorbenom elementu, pa je dovoljna samo konzistentnost tumača i razumna tehnička sprema* (str. 43). Mihalyi vrlo lijepo objašnjava kolika je važnost poštivanja povijesno obaviještenih izvedbi, ali istodobno i to kako se ne smije podleći robovanju takvu pristupu. Vrlo je kritičan prema pretjeranom marketingu u prezentiranju klasične glazbe i neumjerenom povlađivanju slušateljima. Dok su nekada ozbiljan rad i stroga disciplina obilježavali dirigente i orkestre, danas je važna zabava, svi su gotovo cirkuski nasmijani i

s konferansom koja priliči spomenutom prostoru (str. 47). Posebnu pozornost Mihalyi posvećuje djelovanju najpopularnijega skladatelja suvremene glazbe, one Philipa Glassa, koji je posvuda nalazio nadahnuće, čak i glazbujući s poznatim protagonistima pojedinih starih kultura i baština, kao što su Indija i Tibet. Izrazito su zanimljivi prilozi o eksperimentalnoj glazbi i improvizaciji, gdje Mihalyi u razgovoru s muzikologom Daliborom Davidovićem objašnjava njihovo značenje i vrijednosti. Davidović izlaže kako s pojmom »eksperimentalne glazbe« uvijek je bilo mnogo više problema nego... s pojmom »nove glazbe«. *Podjela na »staru« i »novu« glazbu koristila se uvijek kada je dolazilo do kulturalnih previranja, u razdobljima nestabilnosti* (str. 53).

Središnji dio knjige (str. 247-495) sadrži 59 portreta mnogih poznatih i manje poznatih skladatelja, izvođača, dirigenata, kao i ocjene njihovih kompaktnih ploča i DVD-a. Prilično je teško odabrati pojedini portret ili umjetnika, ali autoru ovoga prikaza posebno je drag australski dirigent Charles Mackerras, veliki promicatelj poglavito Janáčekova stvaranja. Mackerrasov jedinstven osjećaj za *suptilnost ritmičkih obrata i boju omogućilo mu je da postane vodeće dirigentsko ime za izvedbu mnogih opernih djela kada je potpuno sazrio njegov interpretativni osjećaj za iznošenje suptilnih teksturalnih nijansi, te senzibilitet za zakučastu dramsku logiku djela koja proizlazi iz same strukture jezika* (str. 373). Podjednako je zanimljiv i prilog posvećen ponešto zanemarenom češkom kompozitoru Bohuslavu Martinůu, kojeg *ogađaju povlačenje u sebe ili provincijska potreba za spokojem* (str. 375), uz izmjenu s krajnjom posvećenošću stvaranju, što su ostala njegova obilježja cijeli život. Iako je u bijegu pred nacizmom u SAD-u Martinů imao dobre životne i stvaralačke uvjete, ni ondje se nije osjećao sretan i opušten, pa su ga pratile stalne depresije i nostalgija. Ipak, nakon završetka rata ozbiljne zdravstvene posljedice pada s neograđena balkona nisu ga obeshrabrile u stvaralačkim naporima, nego su čak vjerojatno i potaknule

njegovo djelovanje. Martinů nije bio ni blizu bilo koje stvaralačke skupine, škole ili nekoga umjetničkog pravca, a gotovo ga se ne može svrstati ni u određenu nacionalnu školu, jer je tek pokatkad i tek površno rabio folklorne motive. Kao skladatelj je *iščitao i asimilirao do neprepoznatljivosti izvora nacionalnu glazbenu matricu, te kao derivat u kontinuitetu ima prepoznatljivu prozračnu teksturu i ritmičku energiju slavenske provenijencije* (str. 376).

Posljednji dio ove vrijedne i zanimljive publikacije sadrži preporuke za nosače zvuka, audiofilmove, diskografske kuće i knjige. Posebno je opsežan dio posvećen informacijama i ocjeni mnogih nosača zvuka, počevši s CD-om *Électronique noire* norveškoga gitarista i vođe sastava Eivinda Aarseta do zaključno *Hawai'i — Under the Rainbow* u izvedbi Stefana Wintera i Mariko Takahashi. Većina navedenih autora i naslova može se naći u kraćim izvedbama na mrežnom kanalu *Youtube*, pa to uz odlične informacije koje Mihalyi pruža može biti snažan poticaj za kupnju nosača zvuka autora ili izvođača kojeg niste dovoljno poznavali ili ga niste poznavali uopće. Preporuke su razmjerno kratke i savršeno usmjerene na pružanje najvažnijih spoznaja time da se odgovarajuća pozornost usmjerava na raznovrsne glazbene izričaje i glazbene doprinose iz raznih vremena. Tako Mihalyi piše o izvedbama djela austrijskoga skladatelja i violinskoga virtuozza Heinricha Ignaza Franza von Bibera (1644–1704), koji je bio pravi *majstor u postizanju efekta* (str. 559), ali čitatelje upozorava i na izvrsnu izvedbu slavnoga Händlovog remek-djela *Mesija*, koju je objavila diskografska kuća Linn Records. U dijelu posvećenom audiofilmovima Mihalyi objašnjava antologijsko DVD izdanje sa tri opere Claudija Monteverdija, zahvaljujući kojima je otpočeo

posve drukčiji odnos prema baroknim operama, ali je i prihvaćena povijesno obaviještena interpretacija tih djela. Riječ je o Monteverdi ansambl operi iz Züricha pod vodstvom slavnoga dirigenta Nikolausa Harnoncourta, a zbog čije je visoke kakvoće Mihalyi siguran da je vrijedno nabaviti DVD-uređaj, ako ga slučajno još nemate.

Najkraće, ova je knjiga važan i istaknut doprinos boljem razumijevanju složenosti i odrednica nastanka i izvođenja klasične i suvremene glazbe. Aleksandar Mihalyi pokazuje izvrsno poznavanje navedene tematike, pa se možemo s veseljem nadati nekoj njegovoj novoj publikaciji.

Predrag Bejaković

doi:10.5559/di.30.2.15

Ivanka Kuić (Ur.) KNJIGA I DRUŠTVO: DIJALOG O INTELEKTUALNOJ POVIJESTI HRVATSKE

Zbornik radova s I. međunarodnog znanstvenog skupa *Knjiga i društvo*, održanog u Splitu 23. rujna 2015.

Književni krug Split (*Knjiga Mediterana*: 107) Split, 2019., 278 str.

U Predgovoru urednica I. Kuić navodi da je *I. međunarodni znanstveni skup Knjiga i društvo* održan s ciljem propitkivanja hrvatske metodološke i znanstvene tradicije u kontekstu europske tradicije povijesti knjige.

"Knjiga kao (komunikacijska) funkcija" naslov je rada J. Stipanova, koji ističe da je knjiga nezamjenjiva odrednica čovjeka kao društvenoga bića. Knjigom je zabilježeno dragocjeno znanje koje je postajalo dostupno pojedincima i zajednicama. Knjižnice su nastajale kao komunikacijske agencije koje su organizirano prikupljale, čuvale i davale na upotrebu zabilježeno znanje u knjigama. Polovicom 15. stoljeća